

هه زینده وه ریگ ژیا نی به تاوه

له پلوره ی هه نگا تاو زور به کاردی. هه نگ بو گیر هینانی تاو به ره و ته ستیر و چومه ل و چوماو تهرون و تاو ده هینه وه ناو پلوره و، وه کوشیره ی گول به هه نگه کانی تری ته دن که ته سپارده یانه تاو به ته ندازه ی نیاز به هه مولانه کانی پلوره بگه یینن و بو سازکردنی ژیله و خوراکی نایبته به کاری بهن.

دهرسگه لیک
له ژبیانی میښ هه نگوین

کونوا في الناس كالنحلة في الطير
امام علي (ع)

میښ هه نگوین له ناو به له وه رانا چلو نه
ئیوه یش له ناو به ره ی مرو ف دا و ابن.

سویند بهوانه‌ی که کار دابه‌ش ته‌که‌ن

یه کی‌ک له‌رمزی سه‌رکه‌وتنی هه‌نگ له‌ژیانی کو‌مه‌لایه‌تی خو‌یانا ته‌وه‌یه
 که‌له‌نیوان خو‌یانا کار دابه‌ش ته‌که‌ن هه‌ندی کاری ناوه‌وه‌وه هه‌ندی‌کیش کاری
 ده‌روه جی به‌جی ته‌که‌ن ته‌ونه‌نه‌رک ناسن که‌ته‌نانه‌ت له‌ده‌روه‌ی پلوره‌ش شان
 له‌بن کار ناترا‌زینن.
 تیمه‌ی به‌ره‌ی مرو‌فیش ته‌بی بو‌به‌ده‌س هینانی نه‌تیژه‌ی باشتر و زیاتر کار
 له‌نیوان خو‌مانادا به‌ش بکه‌ین و هه‌ریه‌که‌مان له‌ریشه‌و کاری پسپوری خو‌مانا
 نه‌رک ناس‌بین.

وَأَنْ لَبَسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ

دهسی ماندو له سه زرگی تیره

کارو تیکوشان له روانگای میس هه نگوین شتیکی پاکه و هه ننگ بو نیازو تیربون کار ناکه ن.

چونکا له ماوه یه کی کورتا ته توانن تازوخه ی خوین سازکه ن به لام له سونگه ی نهوین به کار جار جاره کریکارانی یه ک پلوره چل یا په نجا کیلو هه نگوین نه دهن. نیمه ی ئینسانیش نه گه ر گرینگی به کارو تیکوشان بدهین و کار به پاکو چاک بزاین زیاتر سه ر نه کهوین و پله و پایه گیر دینین.

هه مو پیکه وه دهس بگرن به ته نافی (به یمانی) دین و په راوهی خواو لیک جیا
مه بنه وه.

یه کیکی تر له نهینیه کانی سه رکه وتنی هه نگ رو حی یه کگر تنه که له نیوان نه وانا
هه یه و پیکه وه پوره نه دهن و کوچ نه که ن وه به یه که وه هیلانه و شانسه ساز نه که ن و نه چنه
سه رکار نه لپی هه مو یه ک گیان له به رن.
سه رکه وتنی نیمه ی مرویش له سو نگی یه کیه تی و هاو ده نگییه وه دیته دی
که و ابو نه بی یه ک گرین تاسه رکه وین و به سه رکه ندو کو سپا زال بین.

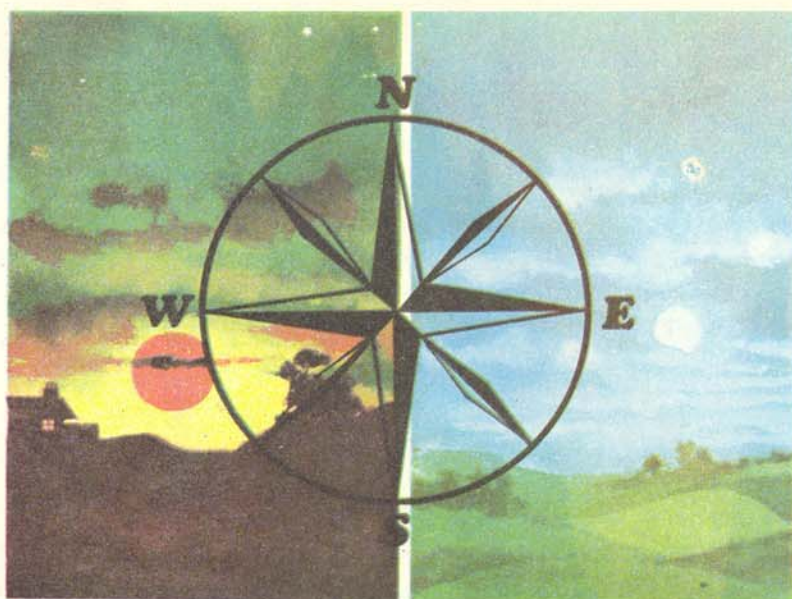
وَلَا تَأْسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ

له ره حمهت و که ره می خوا بی هیوا مه بن

یه کییک له تایه تی یه کانی زاتی ههنگ هیواو پایه داری یه، جا له بهر ته مه له شاره
کونه که ئه روئه ده ری دهس له هه مو شتیک ئه شوئه وهو به دهسی خالی ژینی نوی
بنیات ئه نین.

ئه گه ر که ندو کوسبیکیان بیتهرینی وه ک ته مه پلوره که یان ئاگر بگری تادوا
هه ناسه و پشو کول نادهن و هیلانه جی ناهیلن چونکا:

له بی هیوایی دا هه ویا زوره دوا ی شهوی رهش روژه به نوژه

بی گو مان له ژینی ههنگا نیشانه یه ک هه یه (له بون و هیژو ده سه لاتی په روه ردگار بو
مروڤ گه لیک و اهزرو بیر ته که نه وه.

سه رنج دان له ژینی سه رسام هیڼه ری میښ ههنگوین، که به وریزه پیزه وه خوی
یه ک شاکاری ئافه رینشه ئیمه بو ناسینی خوی مه زن ری نوینی ته کات. چونکا
هیچ خاوه ن ئاوه زیک باوه ر ناکات که ته م گشته عه جباتی ئافه رینشه هه روا له خووه
بی یانی، خو کرد بی و بی هزرو بی لیبران بیت.

وه حی و میس هه نگوین

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ

وه پهروه ردگارت به میس هه نگوینی فیر کردو وه حی ئیلهامی زاتی خسته دهرونیه وه.

کاتی ئەزانین که ئەم جانە وەرە چکۆلە یە، بێ ئەوێ له ژیر دەسی هیچ شە کر ریزیکا کاری کردبێ ئاوا بەری و جی بویتە وەستای شیرنی ساز کردن، وەبێ ئەو فیرگە و زانکۆیە کی دی بێ له پیشە ی بهنایی و ئەندازیاری دا پیش هەمو بهنناو ئەندازیاران کهوتبێ، وە بێ ئەو زانست و زانیاری کۆمه لایەتی خویندبێ ئاوا بهنەزم و شارستانیکی بهرزەوه، دەسی دا بیتە ژینی کۆمه لایەتی ئەکه وینه یادی پیغه مبهران که چلون بێ ئەوێ چووبنه فیرگە یا زانکۆیە ک له ریگای خوا پیدای یه وه، وە له ریگای فیر کردن و وه حی و ئیلهامی پهروه ردگاره وه، خه ریکی ری نیشان دان به بهرە ی مروّف و شارستانی و ژیارو به خته وه ری و ئاکارو خه ریکی رزگار کردنی ئینسان بن.

گرتمان وهحی پیغه مبه رگه نجوریش نهیی
 خو دیاره له وهحی ههنگ که متر هه رنایی
 چونکاتی وهحی بو ههنگ هاته خوار
 تیی تزا شیرنی به کوم به خه روار
 ههنگ فیرو مزی تی رگول، کردی به عهسهل
 له ههنگین تهژ بو پلوره تهسهل
 ئایه ی (لَقَدْ كَرَّمْنَا) بو رنزه ئیسان
 کوا وهحی ئهم پاین له حیوان
 وه رگیرا له شیعی مهولهوی
 ته واوبو. ۱۳۷۱ هه تاوی
 چاوه روانی چاپی په راوهی حیی بن یقظان: (زیندوی بیدار) بن به کوردی هه
 له م وه رگیره (شه پول).

فه رهه نگیله	RAWET	WAJE
	راوه ت	واژه
	نامرازی گه یاندنی ثایه نده: (نه خوّم، نه نوم).	نه
	پیوستی سه رشان، کاری لازم، وه زیفه، نه سپارده.	نه رک:
	من، نه گه ر دیتیانم نه زم، نه گه ر نه یان دیم دزم (مه سه له).	نه ز:
	سوکر، مل، گه ردن	نه ستو:
	مروّف، نینسان	نه نزان:
	تاقی کردنه وه، زمنای	نه زمون:
	دلّون، دلّداری، بیّداری، ناشقی	نه وینداری:
	ستیر، ستاره	نه ستیره:
	ژیری، هوّشی، هوّش	نه قلی:
	بیر، هزر، فیکر	نه ندیشه:
	نه رواته خواری، له ریشه ی ده لینه، ده لین: دادان، خزیننه خواری،	نه ده لینه
	کوزه که ناو نه ده لینی، یانی نمه نمه ناوی لی ده چی.	خواری:

ناسک:	مامز، که ژال، خه زال، مامبز
ناسکۆل:	بیچو ناسک، کار مامز.
ئاوابون:	بزر بون، له به رچاو لاجون، غروب
ئاوه ژو:	پشت و رو، نه م دیوه و دیو، تیاچون
ئاسایی:	مه عمولی.
ئاژال:	پاتال، ولسات، گا و گۆل، مه رو مالات، پر و پوش، جیلکه و چال، ئاژه ل
ئامیته:	تیکه ل، تیکلاو، لیکدراو
ئاخه وتن:	قسه کردن، وتووژ، په بوین
ئه بو هوزه یل عه لاف:	له ۲۳۵ مانگی له دایک بسوه و له ۸۵۰ زاینی مردوه، بیره وه ر، و موته که لیم ی موعته زیلی بوه، نه فی سیفات له خوا، إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ و إِنَّ عِلْمَهُ ذَاتَهُ و له فه لا سیفه شوینی وه رگرتوه.
ئه شعه ری:	ئه بو حه سه ن عه لی کوری ئیسماعیل ئه شعه ری، دژی موعته زیله و سه ر ده سته ی ئه شعه ریانه که بر وای وایه ئوصولی دین: ته وحید، مه عاد، نبوه ته، و بر وای به قه لب و دلّه وله ۲۶۰ له دایک بوه و له ۳۳۰ وه فساتی کردوه و کتیبی زوری له پاش به جیماوه: لومعه، موجه ز، ئیزاح بورهان، ته بینی ئوصولی دین، ئیبانه، شه رح و ته فصیل له ره دی ئه هلی ئیفکدا.
ب:	
بناغه:	بنچینه ی خانو، خیم، هییم
بفه:	ترس، مه ترسی، خه ته ر
به ل:	جوانی قه د باریک، بلیندتر له ده ور و به ری خوئی، مل به رز، دریژ.

میوه،	به ر:
پنجی بیستان (برکه کاله ک).	برکه:
که لاک، منداری نازه ل.	به لاته:
ده نگی کاريله، ناسک، ده نگی به رخی ساوا	باله:
نه خه وتو	بیدار:
له دوانه هاتو، بی برانه وه	بیداوی:
خاوه ن بیران، زانایانی خاوه ن بیر	بیره وه ران:
خیرا	به له ز:
که م عه رز، نا به رین، مه حدود	به رته سک:
بی ئوقره، هه ر له گه راندا، بی ئارا و قارا، صیفه موباله غه یه.	بزوز:
به د فه ر، خراب	بی فه ر:
گوم بون، له به ر چاولاچون	بزر:
هیوا براو، بی هومید	بی هیوا:
په یدا بون	به دیهاتن:
خوا، موجد - سازده ر	به دیهته ر:
په یدا بو	به دیهاتو:
بی دوابران، بی نیهایه ت	بی برانه وه:
ویشک، ویشکی، ویشکانی.	به ژ:
داب وده ستور، مه رسوم، شیوه، رمین و	باو:
ره ونه ق- (تیروکه وان له باو که وتوه)	
وه زعی ژین	باری ژیان:
په روه رده کردن، عاملاندن	بارهینان:
گونجان، مه یسه ر بون، خونجان، بوزخواردن، گونجاندن	بوز:

به سه رهات: سه ر بوهوری
به خشه ر: ده هه نده، دلاوا، دل لاوتین

پ

په یوین: قسه کردن، ناخه وتن
پیل: شه پۆل، مه وج.
پیشواز: به ره و پیرچون، به پیره وه هاتن
پن لیهه لئنان: به رز کردنه وه، چونه قولایی مه به ست، پن له ناش
هه لئنان بو درشت هارین
په له: له ز، خیرا، به پن، ژیان زۆر به پن به، خیرا ده روا
پوستین: جلکی له پیست، که په نک
په ریز: جار، جارِه گه نمى دروینه کراو
په رژین: شوره، هه لی کار له باره ی شتیکه وه، (نام په رژی)
په رژان، ته نینی ده وری شتیکه.

پز: ته ژى
په ری: خوړی، ژنی جوان و بیخه وش، پاک و له تیف
پول: دراو، قوشه
پووان: سووان، هه پرون، تیاچون
پاژ: حوزه — پارچه، کوت، له ت، له تی

ت

ته کوز: ریک و پیک، له باروبی که مایه سی، نه زم و ته رتیب
ته ریک: ته نیابون، گوشه گیر
تیاچون: له ناوچون

تیا ده چئ: له ناو ده چئ
 تپه ربون: هاتن، روښتن، عوبور
 ته ژى: پر، ليو او ليو، پراوېر
 تپه له نگو تن: رو به رو بون، لوت و بزوت، توش يه كتر هاتن
 توف: توفان، سه رما، سه خله ت
 ته سه لسول: زاراوه ي زانستی كه لامه، زنجيره .
 تازه به ديهاتو: حاديس، تازه
 تين: گه رما، ته وژرم
 تافگه: قه لپه زه، هه لدير، نابشار، ناوى به خور، خورپين

ج

جيره: به شه نان و بزبو، موچه و به رات
 جار: جيگه گه نمى دوراوه، جاره بى، جاره جو
 جو: ده غلى هه والى گه نم، جوگه، جو بار، شوينى ناو پيدا روښتن.
 جو: موسايى، جوله كه
 جام: كاسه، قاپ، ده فرى قولى چكوله، شوشه، ناوينه، جيگاي من،
 شوينى من، تاس.
 جه وال: تيزى يه ك لايى
 جا جم: مه وج، ته نراوښكه له خورى، نوينى تپوه ده پيچن
 جه ماد: بى گيان
 جيكه: جيو جيو، زربوه زربو، ده نكي تيكلاوى مه لاني بچوك
 جه رباندن: نه زمون، تاقى كردنه وه
 جياتى: باتى، له جياتى، له باتى

چ

- چوار چيوه: چارچيو، چاردار، چار عونصور
- چت: شت، تشت، توکام شت «چت له من گه ره که»
- چنگله سه ره: قژن، سه رته پله گوینی.
- چالاک: خیزا، به له ز، به پی
- چرچ: لوچ، ژاکاو، لوچ به سه ریه کداهاتو، لاواز، له رز له به رسه رما یا له ترسا
- چریکه: به یت و باو، داستان: حه ماسی، غه نایی، جه نگی، وه ک مه م وزین، به یتی ناوره حمان پاشا بابان، سوارو، شه م و شه مزین و...
- چیروک: نه فسانه، داستان
- چز: چزوی دویشک، زه رکه ته، قرچه ی روئی داغ، داغ نان به پیسته وه
- چنگال: په نجه ی شیر و پلینگ، چنگ، قولابی له ناسن، هه والی
- چاخ: که وچک، په نجه ی درنده کاو، ده م، کات، زه مان

ح

- حه و جوش: لولینه ی مه فره ق، حه و تجوش، نافتاوه، مه سینه.
- حه یران: نه ویندار، به نده وار، عاشق، سه رلی شیواو، هه وای
- گورانیه کی له میژینه یه، که زور به ناو بانگه، وه ک حه یرانی مه لاکه ریم.
- حه سار: حه وش، گورایی ناو چوار دیواری مال.
- حادیس: تازه، تازه به دیهاتو، گوئنگه ل. روداو.
- حصولی: که سبی، زانینیکه، که به خویندن به ده س بی و حاصل بی،